GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 1262
קובץ: תשובות סופיות

תנ"ך

שאלון 1262 (אקסטרניים)

הוראות לנבחן

מדינת ישראל, משרד החינוך
סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 1262
תנ"ך
הוראות
א. משך הבחינה: שעה וחצי.
מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – סיפורי ראשית העולם והאנושות – (2×40) – 80 נקודות
פרק שני – נושאי הבחירה – (1×20) – 20 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
ב. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך עברי שלם בלי פירושים ובלי תוספות. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
ג. הוראות מיוחדות: (1) אין להעתיק את השאלה; יש לכתוב את מספרה בלבד. (2) יש להתרכז בנושא. יש לשים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

כללי המענה במועד זה (חורף תשפ"ו): מכתב הפיקוח על הוראת המקרא בחינוך הממלכתי מיום 15.12.20 ("מבנה שאלון בחינת הבגרות מסגרת ה־30%") קובע לשאלון 1262 פרק ראשון (עלילות הראשית) 2×40 = 80 נקודות ופרק שני (על אהבה וחסד / בין שאול לדוד) 1×20 = 20 נקודות – כמו המבנה המודפס. מסמך התובנות של תחום הדעת תנ"ך לחורף תשפ"ו (04.03.26) מציין באופן כללי שבחינות המועד היו "בסימן המיקוד בפרקי הלימוד ובחוקי המענה לתקופת הקורונה ותקופת המלחמה", אך לגבי שאלון 1262 הוא מביא רק את הציון הממוצע ואינו מפרט כללי מענה. לא נמצא מסמך רשמי ובו כללי מענה מיוחדים לשאלון זה במועד זה, ולכן מובאים כללי המענה המודפסים בשאלון: פרק ראשון – שתי השאלות 1–2 (40 נקודות לכל שאלה), ובכל שאלה סעיף א' חובה (25 נקודות) ועוד סעיף אחד מן הסעיפים ב'–ג' (15 נקודות); פרק שני – שאלה אחת מן השאלות 3–4 (20 נקודות), כל סעיפיה.

הערה לפתרונות: בפסוקים המצוטטים בפתרונות השם המפורש נכתב בצורת ה' (גם עם אותיות שימוש: וַה', לַה'); הצירוף "ה' אֱלֹהִים" שבבראשית ב–ג מובא כך. נוסח הפסוקים – נוסח המסורה, כתיב וקרי לפי הקרי.

בהצלחה!

תשובות סופיות

פרק ראשון – סיפורי ראשית העולם והאנושות

שאלה 1

א. (1) בריאה: בפרק א' – במאמר, בצלם אלוהים, זכר ונקבה יחד, אחרון הנבראים ושיאם; בפרק ב' – יצירה מוחשית מעפר האדמה ונפיחת נשמת חיים, האדם נוצר לבדו ולפני הגן וצמחייתו. תפקיד: בפרק א' – לפרות ולרבות, לכבוש ולרדות בבעלי החיים (שליט); בפרק ב' – "לעבדה ולשמרה" (עובד ושומר הגן). (2) עמדה מנומקת. לדוגמה: משלימים – פרק א' מציג את הצד הנעלה (צלם אלוהים), פרק ב' את הצד החומרי (עפר) לצד הנשמה מאת ה'; יחד: האדם הוא חיבור של עפר ושל רוח אלוהית. התמודדות עם העמדה הנגדית (זכר ונקבה יחד מול אדם יחיד; מאמר מול יצירה מעפר).

ב. (1) לשון רבים ("נעשה", "בצלמנו כדמותנו") – כאילו יש שותפים לאלוהים בבריאה, בניגוד לאמונה באל אחד; "בצלמנו כדמותנו" – כאילו לאלוהים יש צורה וגוף (הגשמה). (2) שניהם עוסקים בקושי ההגשמה – מהו "צלם אלוהים". רס"ג: הצלם הוא שלטון – האדם דומה לאלוהים בכך שהוא שליט בעולם ("וירדו בדגת הים"). רמב"ם: הצלם הוא השכל האלוהי שבאדם – דמיון רוחני ולא גופני (האדם מבין, קורא שמות).

ג. (1) פרק א': "זכר ונקבה ברא אתם" – שניהם נבראים יחד, באותו מעשה ובצלם אלוהים, ושניהם מתברכים ומקבלים שלטון – שוויון במעמד. פרק ב': "עזר כנגדו", "עצם מעצמי ובשר מבשרי", "והיו לבשר אחד" – האישה עשויה מאותו חומר, בת זוג השקולה לו – שוויון בשותפות. (שני "נתיבים": שוויון עקרוני מול שוויון של קרבה וזוגיות.) (2) האישה נבנתה אחרי האדם ומצלעו, הובאה אליו, והוא קורא לה שם ("לזאת יקרא אשה") – משנית, נגזרת ממנו ונתונה לסמכותו.

שאלה 2

א. (1) "טוב העץ למאכל" – טעים ומשביע (הנאה גופנית); "תאוה הוא לעינים" – יפה ומושך למראה (הנאה אסתטית); "ונחמד העץ להשכיל" – מקנה חוכמה ותבונה (משיכה שכלית). (2) לפי הנחש אינו ממית ("לא מות תמתון"); פוקח את העיניים ("ונפקחו עיניכם"); הופך את האוכל לדומה לאלוהים ביודעו טוב ורע ("והייתם כאלהים ידעי טוב ורע"); ובפועל (פסוק ז) – מביא למודעות לעירום ולבושה ("וידעו כי עירמם הם"). כל שלושה מאפיינים מנומקים מתקבלים.

ב. (1) ה' מאשים את האדם שאכל מן העץ שנצטווה עליו (פס' יא); האדם מאשים את האישה – "היא נתנה לי" (יב); האדם מאשים את ה' – "האשה אשר נתתה עמדי" (יב); האישה מאשימה את הנחש – "הנחש השיאני" (יג). (2) האישה פיתתה את בעלה ונתנה לו – ועתה היא תלויה בו והוא ימשול בה, ותלד בעצב; האדם שמע לקול אשתו ואכל – ועתה יאכל בעצבון ובזיעת אפיו מאדמה ארורה, וישוב לעפר; שניהם גורשו מן הגן, הרחק מעץ החיים, לעבוד את האדמה. העונש תואם את המעשה (מידה כנגד מידה), והטלת האשמה זה על זה החמירה אותו.

ג. (1) שניים מאלה: "הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע" – האדם התקרב למעמד האל; "פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים... וחי לעלם" – "פן" מבטא חשש מפני חיי נצח; הכרובים ולהט החרב "לשמר את דרך עץ החיים" – שמירה מפני איום; "ויגרש" – פעולה נמרצת של הרחקה. (2) אינו תומך: לפי רש"י "כאחד ממנו" פירושו יחיד בתחתונים כמו שה' יחיד בעליונים – לא מתחרה לאל; והחשש בפסוק אינו לאל עצמו אלא לבריות – שאדם בן אלמוות יטעה אותן לחשוב שהוא אלוה. (אפשר גם: תומך חלקית – יש דאגה, אך היא לאמונת הבריות ולא לאל עצמו.)

פרק שני – נושאי הבחירה

שאלה 3

א. (1) חמלה: מנשקת אותן ומברכת שימצאו מנוחה בבית איש (ט); קוראת להן "בנתי" ודואגת לעתידן (יא–יב). ריחוק: חוזרת שוב ושוב "שבנה... לכן" ודוחה אותן בנימוקים קרים (יא–יג); "כי מר לי מאד מכם" – עסוקה במרירותה ומפרידה בינה לבינן (יג). (2) הכלות מואביות ("נשים מאביות", ד); נעמי שבה אל "ארץ יהודה" (ז) ואל עם ה' ("פקד ה' את עמו", ו), ושולחת כל אחת "לבית אמה" (ח) – לעמה. לשוב לבית לחם עם כלות מואביות עלול להביא עליה בושה, ולכן היא מחזירה אותן.

ב. (1) "כי יצאה בי יד ה'" – נעמי מייחסת את אסונה (מות בעלה ובניה) ישירות לאלוהים, שידו "יצאה בה", כלומר פעלה נגדה, בלי שהיא מזכירה חטא; ומכאן "מר לי מאד" – מרירות כלפיו. (2) תומך: היא משנה את שמה ל"מרא" "כי המר שדי לי מאד", "וריקם השיבני ה'", "וה' ענה בי ושדי הרע לי" – חוזרת ומאשימה את ה' בפומבי. (אפשר גם: סותר – "ענה בי" במשמעות העיד בי, הודאה שהעונש מגיע לה; היא מכירה בשליטת ה' ואינה מורדת.)

שאלה 4

א. (1) שאול, פצוע מן המורים, חושש שהפלשתים ("הערלים") יתפסו אותו חי, ידקרו אותו ויתעללו בו – השפלת מלך ישראל; לכן ביקש מנושא כליו להמיתו ונפל על חרבו. החשש מוצדק: כשמצאו את גופתו כרתו את ראשו, הפשיטו את כליו ותקעו את גווייתו בחומת בית שן (ט–י) – אם כך נהגו במת, קל וחומר שהיו מתעללים בו חי. (2) יוסף בן מתתיהו מציג את שאול כגיבור של ממש ואף כמופת: הוא יצא לקרב בידיעה ודאית שימות, בלי לצפות לשום טובה, ולא פחד – וזו הגבורה האמיתית. הוא מציג אותו כך כדי ללמד שגבורה נמדדת בעמידה מול מוות ודאי, ולהעמיד את שאול כדוגמה לכל השואפים לתהילה אחרי מותם (ובכך לרומם את דמותו של שאול).

ב. (1) שניים מאלה: כריתת ראשו של שאול והפשטת כליו (ט) – ביזוי גופת המלך ולקיחת "שלל"; שליחת הבשורה לבית עצביהם (ט) – הניצחון מיוחס לאליליהם; הנחת כליו בבית עשתרות (י) – מזכרת ניצחון במקדש אלילים; תקיעת גווייתו בחומת בית שן (י) – הצגה פומבית ומניעת קבורה. (2) שניים מאלה: אנשי יבש גלעד הולכים כל הלילה ולוקחים את גוויות שאול ובניו מן החומה, בסכנת נפש (יב); שורפים וקוברים את העצמות תחת האשל (יב–יג) – קבורה מכובדת; צמים שבעת ימים (יג) – אבל. זה חסד עם המתים, שאין לו תמורה, וגם הכרת טובה לשאול שהושיע אותם (פרק יא).

כל הבגרויות בתנ"ך עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/tanach